

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 17/04-76

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Eduarda Báránaya a zo sudcov Juraja Babjaka a Ľubomíra Dobríka vo veci sťažnosti T. Š., bytom B., zastúpenej advokátom JUDr. J. Z., Advokátska kancelária, B., pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava IV v dovolacom konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 32/00 na neverejnom zasadnutí 17. júna 2004 takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Bratislava IV v dovolacom konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 32/00 p o r u š i l základné právo T. Š. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 32/00 p r i k a z u j e konať bez zbytočných priet'ahov

3. T. Š. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Bratislava IV p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava IV j e p o v i n n ý zaplatiť náhradu trov konania T. Š. v sume 9 352 Sk (slovom deväťtisícristopäťdesiatdva slovenských korún) na účet jej právneho zástupcu advokáta JUDr. J. Z., Advokátska kancelária, B., do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Sťažnosti T. Š. vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 17/04-52 z 24. marca 2004 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie sťažnosť T. Š., bytom B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. J. Z., Advokátska kancelária, B., v časti, v ktorej namietala porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) v dovolacom konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 32/00. Sťažovateľka uvedenú sťažnosť z 10. júla 2003 doplnila podaniami zo 17. februára 2004 a 20. februára 2004 a následne na základe výzvy ústavného súdu z 26. februára 2004 prostredníctvom splnomocneného právneho zástupcu podaním z 10. marca 2004 a svojím podaním z 13. marca 2004.

Vo svojich podaniach sťažovateľka uviedla, že 22. októbra 1996 bola na okresnom súde proti nej podaná žaloba o ochranu osobnosti, o ktorej okresný súd rozhodol rozsudkom č. k. 6 C 619/96-95 z 22. januára 1998. Na základe odvolania sťažovateľky rozhodoval vo veci (ako súd odvolací) aj Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“), ktorý rozsudkom č. k. 20 Co 156/98, 20 Co 173/98-147 z 10. decembra 1999 potvrdil prvostupňový rozsudok okresného súdu. Rozsudok odvolacieho súdu napadla sťažovateľka 16. februára 2000 dovolaním. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sťažovateľke 22. februára 2000 oznámil, že jej dovolanie postúpil na ďalší procesný postup okresnému súdu.

Sťažovateľka chcela 7. mája 2003 nahliadnuť na okresnom súde do spisu v uvedenej právnej veci, podľa jej tvrdenia jej však bolo oznámené, že „*oba spisy* (spis týkajúci sa pôvodného konania vedeného pod sp. zn. 6 C 619/96, ako aj spis týkajúci sa dovolania v uvedenej veci evidovaného osobitne pod sp. zn. 6 C 32/00, pozn.) *sa od 10. 7. 2001 nachádzajú zatvorené v pracovni sudcu, ktorý práve nebol prítomný*“. Sťažovateľka sa 25. júna 2003 obrátila na predsedu najvyššieho súdu so sťažnosťou na prietahy v dovolacom konaní, ktorá bola odstúpená na vybavenie okresnému súdu. Sťažovateľka sa 25. júna 2003 obrátila so sťažnosťou na prietahy v uvedenej veci aj na predsedníčku okresného súdu, ktorá v odpovediach z 22. septembra 2003 a z 30. septembra 2003 priznala existenciu zbytočných prietahov v konaní a ospravedlnila sa za ne.

Sťažovateľke bola 19. septembra 2003 doručená výzva okresného súdu, aby svoje dovolanie doplnila „*podľa § 143 Obč. súd. por.*“ v lehote 7 dní pod následkom zastavenia konania. Sťažovateľka 22. septembra 2003 namietla zaujatosť konajúceho sudcu okresného súdu. Jej námietke krajský súd uznesením z 31. októbra 2003 nevyhovel. Sťažovateľke bola 9. decembra 2003 doručená ďalšia výzva okresného súdu, aby svoje dovolanie doplnila „*podľa par. 243 Obč. súdneho poriadku*“.

Postup okresného súdu sa sťažovateľke javí ako neefektívny. Podľa jej názoru okresný súd, ako aj najvyšší súd, ktorý „*nevykonal žiadne aktívne úkony voči Okresnému súdu IV v Bratislave*“, porušujú jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných

prieťahov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto žiada, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Okresný súd IV Bratislava a NS SR porušili základné právo T. Š. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, ako aj jej právo na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,

2. Okresnému súdu IV v Bratislave a NS SR prikazuje v konaní vedenom na OS IV ako 6 C 32/00 konať bez zbytočných prieťahov,

3. T. Š. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 100 000,- Sk, z ktorých Okresný súd IV v Bratislave je povinný zaplatiť 70 000,- Sk a NS SR je povinný zaplatiť 30 000,- Sk do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu,

4. Porušovatelia práva sú povinní nahradiť T. Š. trovy konania v sume 13 602,- Sk, z čoho Okresný súd IV v Bratislave je povinný zaplatiť 9 068,- Sk (dva úkony) a NS SR 4 534,- Sk (jeden úkon).“

Návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľka odôvodnila okrem iného tým, že v dôsledku prieťahov v označenom konaní je neprimerane dlhý čas vystavená právnej neistote. Sťažovateľka je invalidnou dôchodkyňou a trvalý stres, v ktorom žije, jej ochorenie („syndróm chronickej únavy z nedostatku vrodenej imunity“) ešte zhoršuje.

Sťažovateľka v podaniach zo 17. februára 2004 a 10. marca 2003 uviedla, že netrvá na konaní verejného ústneho pojednávania v predmetnej veci.

Na základe výzvy ústavného súdu z 19. septembra 2003 sa k sťažnosti vyjadril listom č. KP 9/03-37 z 29. septembra 2003 podpredseda najvyššieho súdu, ktorý uviedol: „(...) sťažnosť sa Najvyššieho súdu SR netýka, lebo na tento súd ešte sporná vec nenapadla a sťažnosti na prieťahy pred nižšími súdmi tento súd nerieši (§ 20 a nasl. zákona č. 80/1992 Zb.).“

Na základe opakovanej výzvy ústavného súdu z 19. septembra 2003, zo 4. novembra 2003 a z 12. novembra 2003 sa k sťažnosti listom sp. zn. Spr. 3402/03 z 25. novembra 2003 vyjadril aj okresný súd, ktorý uviedol prehľad postupu vo veci vedenej pod sp. zn. 6 C 32/00, pričom konštatoval: „S poukazom na vyššie uvedené a najmä ako to z obsahu spisu vyplýva je možné konštatovať, že vo veci keď došlo k prietahom tak z príčin objektívnych. Je nesporné, že navrhovateľka – sťažovateľka podala návrh a ďalšie podania vo veci, ktoré boli neúplné, nebolo z nich zrejmé čoho sa domáha. Okresný súd Bratislava IV, Krajský súd v Bratislave nemohli vo veci plynule konať pre opakované námietky zaujatosti voči sudcom zo strany sťažovateľky. (...)“ Na základe uvedeného navrhol, aby ústavný súd sťažnosť zamietol.

Okresný súd podaním sp. zn. Spr. 3402/03 zo 16. apríla 2004 ústavnému súdu oznámil, že súhlasí s upustením od konania verejného ústneho pojednávania v predmetnej veci.

Sťažovateľka k vyjadreniu okresného súdu z 25. novembra 2003 prostredníctvom svojho právneho zástupcu zaujala stanovisko podaním z 20. apríla 2004, v ktorom uviedla, že „predmetom sťažnosti je len nečinnosť súdu v konaní proti rozsudku Krajského súdu Bratislava z 10. 12. 1999, v ktorom bolo rozhodnuté o odvolaní vo veci samej a aj o žiadosti o oslobodenie od súdneho poplatku“ (pozn. rozsudok krajského súdu č. k. 20 Co 156/98, 20 Co 173/98-147 z 10. decembra 1999). K argumentácii okresného súdu, že v konaní nemohol konať plynulo „pre opakované námietky zaujatosti voči sudcom zo strany sťažovateľky“ sťažovateľka uviedla, že 24. februára 2000 vzniesla vo svojom podaní adresovanom okresnému súdu námietku zaujatosti a súčasne námietku rovnakého obsahu zaslala aj Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky, pričom zároveň poukázala na skutočnosť, že z vyjadrenia okresného súdu je podľa nej zrejmé, že od 10. júla 2001 až do 16. septembra 2003, teda viac ako dva roky, vo veci neurobil ani jediný úkon, pričom za toto obdobie nečinnosti podľa nej zodpovedá iba okresný súd. Okresný súd začal v predmetnej veci podľa nej konať až vtedy, keď doručila sťažnosť na jeho nečinnosť krajskému súdu, t. j. v septembri 2003. Sťažovateľka aj argumentáciu okresného súdu, v rámci ktorej namietal neúplnosť jej podaní považuje za „neadekvátnu a účelovú“, pretože je presvedčená, že jej podania spĺňali všetky náležitosti, a tiež poukazuje na skutočnosť, že

v opačnom prípade mal okresný súd povinnosť ju na ich doplnenie v stanovenej lehote vyzvať. Podľa sťažovateľky je preukázané, že v období od 10. júla 2001 až do 22. septembra 2003, teda viac ako dva roky, sťažovateľka nepodala žiadnu námietku zaujatosti a okresný súd mal dostatočný časový priestor, aby vo veci konal. Svoju ďalšiu námietku zaujatosti podala sťažovateľka až 22. septembra 2003 na základe toho, že výzva okresného súdu, ktorá jej bola doručená, obsahovala nejasné požiadavky, pričom tento postup okresného súdu považovala sťažovateľka za snahu „o zámerné ďalšie prietahy a hľadanie spôsobu, ako zastaviť konanie z viny sťažovateľky“. Sťažovateľke bola následne 10. decembra 2003 od okresného súdu doručená ďalšia výzva na doplnenie dovolania, avšak opätovne bez poučenia, resp. konkretizácie, v čom je potrebné jej podanie doplniť. V závere predmetného podania sťažovateľka uviedla, že nie je dôvod na zamietnutie jej sťažnosti ústavným súdom, pretože jej právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov bolo konaním okresného súdu porušené.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania, ako aj z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania v predmetnej veci.

Najvyššiemu súdu boli 17. novembra 1999 doručené dovolanie sťažovateľky proti uzneseniu najvyššieho súdu vo veci sp. zn. Nc 38/99, ako aj jej žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov a o ustanovenie právneho zástupcu v predmetnej veci.

Sťažovateľka vo svojom podaní zo 16. februára 2000 podala proti rozsudku krajského súdu č. k. 20 Co 156/98, 20 Co 173/98-147 dovolanie.

Najvyšší súd dovolanie sťažovateľky doručené mu 16. februára 2000 postúpil listom z 18. februára 2000 okresnému súdu, ktorému bol predmetný list doručený 22. februára 2000.

Podaním z 23. februára 2000 (doručeným okresnému súdu 24. februára 2000) podala sťažovateľka námietku zaujatosti proti sudcovi okresného súdu JUDr. M. J., ktorý mal pridelenú vec sp. zn. 6 C 619/96.

Krajský súd listom z 18. februára 2000 (doručeným 25. februára 2000) zaslal okresnému súdu dovolanie sťažovateľky zo 16. februára 2000.

Pokynom súdnej kancelárie z 22. marca 2000 nechal vo veci konajúci sudca predložiť predmetnú vec krajskému súdu na rozhodnutie o námietke zaujatosti. Zákonný sudca sa vo veci podľa jeho písomného vyjadrenia necítil byť zaujatý.

Podľa úradného záznamu z 22. marca 2000 sa v tento deň na okresný súd dostavila sťažovateľka za účelom nazretia do spisu.

Okresný súd listom z 24. marca 2000 zaslal krajskému súdu spisový materiál v predmetnej veci na rozhodnutie o námietke zaujatosti. Krajskému súdu bol spisový materiál doručený 3. apríla 2000. Okresný súd listom z 12. apríla 2000 zaslal krajskému súdu „*dodatok k spisu*“ (pozn. doplnené podanie sťažovateľky doručené okresnému súdu 11. apríla 2000).

Sťažovateľka vo svojich podaniach z 11. apríla 2000 doručených krajskému súdu v ten istý deň podala námietku zaujatosti proti 4 sudcom krajského súdu.

V spise sa ďalej nachádzali vyjadrenia senátu krajského súdu 15 Co pod vedením predsedníčky senátu E. T. a členiek senátu JUDr. M. M. a JUDr. E. Ď. k sťažovateľkou podanej námietke zaujatosti (pozn. vo veci sa necítili byť zaujaté).

Krajský súd spisový materiál v predmetnej veci listom z 1. júna 2000 odstúpil najvyššiemu súdu na rozhodnutie o vznesenej sťažovateľkinej námietke zaujatosti. Najvyššiemu súdu bol spisový materiál v predmetnej veci doručený 6. júna 2000.

Najvyšší súd spisový materiál v predmetnej veci z dôvodu jeho neúplnosti vrátil späť krajskému súdu listom z 28. augusta 2000 (doručeným 12. septembra 2000), v ktorom mu súčasne navrhol zvážiť postup podľa § 209 Občianskeho súdneho poriadku.

Krajský súd listom z 18. septembra 2000 spisový materiál v predmetnej veci odstúpil okresnému súdu bez meritórneho rozhodnutia ako predčasne predložený. Spisový materiál v predmetnej veci bol okresnému súdu doručený 3. októbra 2000.

Podľa úradného záznamu z 2. októbra 2000 sa na okresný súd dostavila sťažovateľka za účelom nazretia do spisu, ktorý sa však vtedy nachádzal (už od 24. marca 2000) na krajskom súde. Dňa 18. októbra 2000 sa sťažovateľka opätovne dostavila na okresný súd za účelom nazretia do spisu, ktorý jej bol následne predložený.

Listom z 29. novembra 2000 (doručeným 1. decembra 2000) zaslal okresný súd spisový materiál v predmetnej veci, ku ktorému bol pripojený spis okresného súdu vedený pod sp. zn. 6 C 619/96, krajskému súdu na rozhodnutie o námietke zaujatosti vznesenej sťažovateľkou. Krajský súd spisový materiál v predmetnej veci následne listom z 22. januára 2001 (doručeným 29. januára 2001) predložil najvyššiemu súdu na rozhodnutie o vznesenej námietke zaujatosti sťažovateľky proti senátu krajského súdu.

Najvyšší súd listom z 26. apríla 2001 (doručeným 15. júna 2001) vrátil predložený spisový materiál krajskému súdu, pretože na jeho predloženie najvyššiemu súdu neboli splnené zákonné predpoklady. Krajský súd následne listom z 3. júla 2001 (doručeným 9. júla 2001) vrátil spisový materiál v predmetnej veci okresnému súdu.

Zákonný sudca okresného súdu pokynom z 24. júla 2003 vyzval sťažovateľku na doplnenie dovolania v zmysle § 143 Občianskeho súdneho poriadku v lehote 7 dní pod hrozbou zastavenia konania. Pokynom súdnej kancelárii zo 17. septembra 2003 nechal následne pripojiť k predmetnej výzve doručku (pozn. výzva bola vypravená až 16. septembra 2003 a doručená sťažovateľke 19. septembra 2003).

Sťažovateľka vo svojom podaní z 21. septembra 2003 vzniesla námietku zaujatosti proti vo veci konajúcemu sudcovi JUDr. M. J.

Pokynom z 24. septembra 2003 nechal vo veci konajúci sudca predložiť spisový materiál v predmetnej veci krajskému súdu na rozhodnutie o vznesenej námietke zaujatosti. Zákonný sudca sa podľa jeho písomného vyjadrenia vo veci necítil byť zaujatý a tvrdenia sťažovateľky považoval za urážlivé a nepravdivé.

Sťažovateľka na výzvu okresného súdu zo 16. septembra 2003 odpovedala listom doručeným mu 26. septembra 2003 (pozn. len ohľadom výroku o náhrade trov konania – bola zle vyzvaná!)

Spisový materiál v predmetnej veci bol listom okresného súdu z 26. septembra 2003 (doručeným 6. októbra 2003) postúpený krajskému súdu za účelom rozhodnutia o námietke zaujatosti.

Krajský súd uznesením č. k. 7 NcC 27/03-62 z 31. októbra 2003 (doručeným 21. novembra 2003) rozhodol, že JUDr. M. J. nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 6 C 32/00.

Zákonný sudca nechal následne pokynom z 26. novembra 2003 doručiť predmetné uznesenie sťažovateľke spolu s výzvou na doplnenie dovolania v zmysle § 243 Občianskeho súdneho poriadku v lehote 7 dní.

Podľa úradného záznamu spísaného 8. decembra 2003 sa na okresný súd dostavila sťažovateľka z dôvodu nahliadnutia do spisu a vyhotovenia si fotokópií zo spisu.

Vo veci konajúci sudca nechal pokynom súdnej kancelárii z 19. apríla 2004 predložiť spis v zmysle § 209 Občianskeho súdneho poriadku najvyššiemu súdu.

III.

1. Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy: „Každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných priet'ahov (...).“

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

Otázku existencie zbytočných priet'ahov v konaní, a tým aj porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníka konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (napr. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98). Tieto tri kritériá zohľadňuje pri namietanom porušení práva na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (III. ÚS 111/02, III. ÚS 29/03).

A) Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je návrh na začatie dovolacieho konania. Z obsahu súdneho spisu, z vyjadrení s'ťažovateľky a okresného súdu ani z nimi predložených, na vec sa vzťahujúcich listín ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť svedčiacu o právnej alebo skutkovej zložitosti veci, ktorá by mohla spôsobiť predĺženie konania.

B) Správanie s'ťažovateľky ako účastníčky konania ústavný súd hodnotí ako aktívne. S'ťažovateľka bez zbytočného odkladu reagovala na výzvu okresného súdu a za účelom ochrany svojho základného práva v predmetnom konaní využila opravné prostriedky, ktoré jej zákon na jeho ochranu poskytuje. V správaní s'ťažovateľky teda ústavný súd nezistil

žiadne okolnosti, v dôsledku ktorých by mohlo dôjsť k závažnejšiemu spomaleniu postupu súdu v predmetnom konaní.

C) Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu v predmetnej veci.

Ústavný súd zistil, že konanie v predmetnej veci začalo 16. februára 2000, keď bolo krajskému súdu doručené s'ťažovateľkino dovolanie proti rozsudku krajského súdu č. k. 20 Co 156/98, 20 Co 173/98-147 z 10. decembra 1999, ktoré bolo následne ním v súlade s § 240 Občianskeho súdneho poriadku 25. februára 2000 postúpené okresnému súdu. V období od 3. apríla 2000 až do 3. októbra 2000 (t. j. obdobie šiestich mesiacov) bol spis v predmetnej veci postúpený v dôsledku s'ťažovateľkou podaných námietok zaujatosti (24. februára 2000 podaná námietka zaujatosti proti sudcovi okresného súdu a 11. apríla 2000 vznesená námietka zaujatosti proti štyrom sudcom krajského súdu) najvyššiemu súdu, ktorý ho vrátil späť ako neúplný, pretože k nemu nebol pripojený návrh, v ktorom s'ťažovateľka uplatnila súdny nárok. Počas ďalšieho obdobia trvajúceho sedem mesiacov, t. j. od 29. novembra 2000 do 3. júla 2001, bol okresným súdom predmetný spis (už po doplnení o podaný návrh) opätovne v dôsledku podaných námietok zaujatosti postúpený najvyššiemu súdu a následne bol opätovne najvyšším súdom vrátený späť, pretože podľa názoru najvyššieho súdu pre takéto predloženie neboli splnené zákonné predpoklady. Ústavný súd sa plne stotožňuje s konštatovaním najvyššieho súdu, podľa ktorého na predloženie spisu najvyššiemu súdu v predmetnej veci na rozhodnutie o námietkach zaujatosti neboli splnené zákonné predpoklady.

Podľa § 10 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku príslušným na prejednanie a rozhodnutie veci v dovolacom konaní je najvyšší súd. Podľa § 241 ods. 3 v spojení s § 209 a 210 Občianskeho súdneho poriadku je úlohou okresného súdu v rámci dovolacieho konania dbať o odstránenie v'ad podaného dovolania, ďalej vykonať ďalšie úkony súvisiace s prípravou podkladov pre dovolacie konanie a následne predložiť vec na prejednanie a rozhodnutie dovolaciemu súdu. Vzhľadom na skutočnosť, že v predmetnej veci už existovalo právoplatné rozhodnutie, námietky zaujatosti vznesené s'ťažovateľkou po

nadobudnutí právoplatnosti tohto rozhodnutia tak proti sudcovi okresného súdu, ako aj proti sudcom krajského súdu, ktorí v zmysle platného právneho poriadku nemali možnosť prejednávať a rozhodovať predmetnú vec v rámci dovolacieho konania, možno označiť za právne irelevantné. Postup okresného súdu v predmetnom konaní preto nemal smerovať k riešeniu podaných námietok zaujatosti, ale k splneniu jeho úlohy vymedzenej v § 241 ods. 3 v spojení s § 209 a § 210 Občianskeho súdneho poriadku. S ohľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že v dôsledku postupu okresného súdu vo vyššie spomínaných obdobiach došlo k predĺženiu konania v predmetnej veci, a preto uvedené obdobia bolo potrebné pripočítať na ťarchu okresného súdu.

Ústavný súd v rámci preskúmaného konania zistil taktiež dlhé obdobie nečinnosti v postupe okresného súdu, ktoré malo taktiež výrazný vplyv na doterajšiu dĺžku konania. Uvedené obdobie nečinnosti okresného súdu začalo 9. júla 2001, keď bol spisový materiál v predmetnej veci vrátený späť okresnému súdu, a trvalo viac ako dvadsaťštyri mesiacov, teda až do 24. júla 2003, keď zákonný sudca nechal v predmetnej veci pokynom vyzvať sťažovateľku na doplnenie dovolania a odstránenie jeho nedostatkov. Nečinnosť okresného súdu vo vyššie označenom období bez toho, aby jeho postupu bránila zákonná prekážka, je potrebné považovať za zbytočné priesťahy v konaní v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd konštatuje, že konanie, ktoré je predmetom posúdenia, trvá už viac ako štyri roky a tri mesiace. Z uvedenej doby podstatnú časť (takmer tridsaťsedem mesiacov, t. j. tri roky a jeden mesiac, teda viac ako polovicu) tvoria obdobia, v ktorých dochádzalo k zbytočným priesťahom v konaní v dôsledku nečinnosti, resp. nesprávneho postupu okresného súdu.

Vzhľadom na stav konania prezentovaný urobenými procesnými úkonmi vo veci, dĺžku konania vo veci, ako aj doterajšiu judikatúru ústavného súdu, v ktorej vyslovil, že otázka množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú v zásade ústavne významné pre posúdenie toho, či došlo k zbytočným priesťahom v konaní (III. ÚS 14/00), argumenty predsedu okresného súdu súvisiace s veľkým nápadom vecí, ako aj s personálnymi problémami ústavný súd nemohol akceptovať.

S ohľadom na vyššie uvedené nemožno dobu predmetného konania vedeného na okresnom súde považovať vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy za ústavne akceptovateľnú. Ústavný súd preto dospel k záveru, že uvedené právo sťažovateľky bolo porušené.

2. Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Pretože ústavný súd zistil, že nečinnosťou okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a okresným súdom nebol predmetný spisový materiál odstúpený najvyššiemu súdu, prikázal okresnému súdu, aby vo veci ďalej konal bez zbytočných prietáhov, a tak umožnil najmä, aby mohlo byť v dohľadnej dobe rozhodnuté o dovolaní.

3. Sťažovateľka vo svojej sťažnosti žiadala aj o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 30 000 Sk z dôvodu nemajetkovej ujmy, pretože v dôsledku prietáhov v označenom konaní je neprimerane dlhý čas vystavená právnej neistote. Sťažovateľka je invalidnou dôchodkyňou a trvalý stres, v ktorom žije, jej ochorenie („*syndróm chronickej únavy z nedostatku vrodenej imunity*“) ešte zhoršuje.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde, ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa ustanovenia § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde má primerané finančné zadosťučinenie povahu náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Pretože porušenie základného práva sťažovateľky, ktoré ústavný súd zistil, nemožno napraviť obnovením stavu pred jeho porušením a výrok ústavného súdu deklarujúci toto porušenie nemožno vzhľadom na okolnosti prípadu považovať za dostatočnú a účinnú nápravu, priznal ústavný súd sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd považoval v tomto prípade za primerané priznať sťažovateľke sumu 30 000 Sk. Táto suma zohľadňuje s prihliadnutím na predmet konania okresného súdu dĺžku zbytočných prietáhov v tomto konaní (tri roky a jeden mesiac) a s nimi spojenú nemajetkovú ujmu sťažovateľky.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie nemajetkovej ujmy, nie prípadná náhrada škody (II. ÚS 58/02, III. ÚS 111/02).

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti ústavný súd vo zvyšnej časti uplatnenému primeranému finančnému zadosťučineniu v návrhu sťažovateľky nevyhovel.

1. Sťažovateľka prostredníctvom svojho právneho zástupcu žiadala priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom „*v sume 13.602,- Sk, z čoho Okresný súd IV v Bratislave je povinný zaplatiť 9 068,- Sk (dva úkony) a NS SR 4 534,- Sk (jeden úkon)*“.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 13 ods. 8 prvej vety v spojení s § 16, § 1 ods. 3 a § 19 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 163/2002 Z. z.“) s tým, že predmet konania podľa čl. 127 ústavy pred ústavným súdom, ktorým sú základné práva a slobody, porušenie ktorých sťažovateľka namieta, v zásade nie je ocenenie peniazmi. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby

uskutočnený v období od 1. januára 2004 v konaní pred ústavným súdom predstavuje 4 540 Sk (základom pre výpočet je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2003 vo výške 13 602 Sk) a hodnota režijného paušálu 136 Sk.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti ústavný súd priznal právnenému zástupcovi sťažovateľky náhradu trov konania spolu vo výške 9 352 Sk pozostávajúcich z dvoch úkonov právnej služby v uvedenom konaní (prípravy a prevzatia zastupovania, písomného podania na súd vyčíslených ako 2 x 4 540 Sk) a paušálnej náhrady hotových výdavkov (vyčíslenej ako 2 x 136 Sk) v zmysle ustanovení § 13 ods. 8 v spojení s § 1 ods. 3 a § 19 ods. 3 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. a návrhu na úhradu trov konania v časti prevyšujúcej priznanú sumu nevyhoviel.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. júna 2004